

40

DAGENTIJD

17 FEBRUARI - 3 APRIL 2021

Liturgisch bloemschikken

Veertigdagentijd en Pasen 2021

Protestantse
Kerk

Thema Veertigdagentijd: Ik ben er voor jou

Zeven keer barmhartigheid

40
DAGENTIJD
17 FEBRUARI - 3 APRIL 2021

Er zijn zóveel mensen die wachten op een warm woord, een goede daad, een beetje barmhartigheid. Sommigen wonen in Moldavië, anderen in Libanon. Weer anderen in Indonesië, Zuid-Afrika of bij ons om de hoek. In de Veertigdagentijd staan we stil bij het leven van Jezus. Hij heeft ons laten zien wat barmhartigheid is: de hongerigen eten en de dorstigen drinken geven, de naakten kleden, de vreemdelingen onderdak bieden, de zieken verzorgen, de gevangenen bezoeken en de doden begraven. Zo inspireert Hij ons tot op de dag van vandaag. Als ultieme daad van goedheid gaf Hij zijn leven en stond Hij op uit de dood. De hoop die dát geeft, geven we door: door barmhartig te zijn en goed te doen.

Bij de bloemschiksuggestie

De bloemschiksuggestie voor de Veertigdagentijd en Pasen is geïnspireerd op het thema van de Veertigdagentijd campagne van Kerk in Actie - 'Ik ben er voor jou' - en op het bijbehorende magazine inclusief liturgiegids. In de liturgiegids staan suggesties om in de vieringen in de veertigdagentijd en in de paasviering aan te sluiten bij het thema 'Ik ben er voor jou'. De teksten die in deze brochure staan komen uit de liturgiegids. De liturgiegids is te verkrijgen via kerkinactie.nl/40dagentijd/materialen.

Elke zondag van de veertigdagentijd staat er een ander werk van barmhartigheid centraal. Daarnaast is er een bloemschiksuggestie voor Aswoensdag, Biddag, Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Stille Zaterdag en Pasen. Alle schikkingen worden in deze brochure beschreven, maar niet alle schikkingen zijn gefotografeerd. Dat was vanwege corona dit keer niet mogelijk. Bij een enkele schikking is een illustratie opgenomen in plaats van een foto.

Ontwerpkeuzes

Bij het ontwerp van deze schikking is rekening gehouden met een aantal ontwerpcriteria:

- De bloemschiksuggestie is bedoeld om te inspireren.
- De schikking kent een krachtige beeldtaal, die deels vragen oproept bij de kijkers en daarnaast aansluit bij de teksten.
- De bloemschiksuggestie bestaat uit 12 schikkingen (ideeën voor zeven zondagen, Aswoensdag, Biddag, Witte Donderdag en Goede Vrijdag) die samen een serie vormen, passend bij de tijd van het kerkelijk jaar.
- Bij de keuze voor plantaardige materialen en niet-plantaardige materialen is rekening gehouden met de milieubelasting die de productie van het materiaal met zich meebrengt. Er is gekozen voor materialen die van nature bloeien in het seizoen of een lage ecologische voetafdruk hebben.

- Met foto's en werkbeschrijving wordt uitgelegd hoe de schikking is gemaakt. De gekozen techniek en de gekozen hulpmaterialen belasten zo min mogelijk het milieu en dragen bij aan duurzaam leven en werken.
- De bloemschiksuggestie is, met eventuele instructie, eenvoudig te maken.
- De schikking is eenvoudig in grootte aan te passen, afhankelijk van de ruimte waarin de schikking wordt geplaatst.
- De schikking is ook te maken in als 'huis'-variant.
- De bloemschiksuggestie is een suggestie en het basisidee kan eenvoudig aangepast worden aan de mogelijkheden die er zijn om de locatie waar de schikking komt te staan.

Vanwege Covid 19 is dit keer ook gekeken naar een aantal praktische zaken zoals het gewicht van de schikking, de verkrijgbaarheid van materialen en de mogelijkheid om de schikking alleen te maken. Deze beperkingen maken dat de schikking wat eenvoudiger is dan voorgaande jaren. Omdat de samenstellers van deze brochure door de lockdown niet samen konden schikken en fotograferen, is de brochure dit keer iets anders dan u de afgelopen jaren gewend bent. De foto's zijn gemaakt in de huiskamer zonder enige liturgische attributen. Omdat het maken en fotograferen heeft plaatsgevonden in december waren niet alle materialen te vinden en is er op een aantal plekken een tekening toegevoegd om het e.e.a. duidelijk te maken.

Basisschikking

De basisschikking bestaat uit verschillende onderdelen die gezamenlijk een open hart vormen. Het woord 'hart' is terug te vinden in barmhartigheid. Het hart dat open staat voor een ander, het hart dat de ander ziet, medelijden heeft en zich over de ander ontfermt. 'Open' omdat het gaat om de ander, open in de zin van benaderbaar.

Het beeld dat de vorm oproept is een horizontaal beeld. In de zeven glazen die elke week gevuld worden met natuurlijke materialen komt het thema van de lezing sterk naar voren. Tussen de zeven glazen zijn stenen of boomstammetjes geplaatst, afhankelijk van het onderwerp van de lezing. Bij de beschrijvingen per zondag wordt dit verder uitgewerkt.

Nodig voor de basisschikking:

- dertien of vijftien glazen vazen, bijvoorbeeld limonadeglazen in diverse hoogten. Kies een maat glazen of vazen die goed past bij de ruimte waarin de schikking wordt geplaatst.
- zes of acht boomstammetjes. Voor de schikkingen in deze brochure zijn stammetjes met een diameter van 4 cm en een hoogte tot 14 cm gebruikt.

Zeven werken van barmhartigheid

In de Bijbel worden zeven werken van barmhartigheid genoemd: 'Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, ik was naakt en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij. Ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe.' Mattheüs 25: 35,36

Ze zijn misschien wat in het vergeethoekje terecht gekomen, maar wie een willekeurig museum met schilderkunst door de eeuwen heen inloopt, komt ze geheel tegen: een afbeelding van de zeven werken van barmhartigheid. Door de eeuwen heen zijn zij een bron van inspiratie geweest voor veel schilders, die daarmee tegelijk een belangrijke vraag en opdracht op het doek brachten: hoe geven we invulling aan de opdracht van de Heer om je broeder en zuster lief te hebben? Je zou kunnen zeggen, daar begint het mee, met lief te hebben. Of zoals Johannes het zegt: 'Wie God liefheeft, moet ook de ander liefhebben'. Om dat concreet te maken heeft de kerk door de eeuwen heen gekeken naar de zeven werken van barmhartigheid, als een richtlijn om dat liefhebben concreet te maken. Mattheüs geeft niet alleen een opsomming van de zeven werken, hij spoort ook aan om goede werken te doen door aan te geven dat Jezus tegen zijn leerlingen zegt, dat wie dit voor iemand doet, dit voor Hem doet. Daarmee geeft Jezus treffend weer voor wie deze werken bedoeld zijn. Niet voor de geslaagde en gearriveerde burger die zijn weg in het leven zelf wel vindt. Maar wel voor diegenen die er zonder hulp van een ander niet komt. De gevangene, de dorstige, de hongerige. Wie naar hen omkijkt, heeft begrepen waar het God werkelijk om te doen is.

In de schikking willen we juist daarop de aandacht vestigen. Vanuit de talenten die ons zijn toevertrouwd er zijn voor de ander. Zoals de schrijver van de liturgiegids aangeeft gaat het hier om het omkijken naar elkaar, zorgen voor elkaar vanuit liefde, genadig leven. Het is alsof de schrijver wil zeggen: breng je binnenste naar buiten. Het hart openstellen voor de ander.

Schikking voor thuis

Deze symbolische schikking is op een heel eenvoudige manier ook te maken door mensen thuis. Mocht het zo zijn dat de coronamaatregelen nog actueel zijn, dan zou het mooi zijn als mensen thuis een schikking maken om ook op die manier liturgisch verbonden te zijn met elkaar en met de wereld om hen heen. Misschien is het zelfs een leuk idee om mensen die dat willen thuis een pakketje te brengen met de basisbenodigdheden en de beschrijving per zondag. Een mooi moment om met elkaar in verbinding te zijn!

Voor de thuisschikking zijn zeven glazen kruidenpotjes met een kurken dop nodig, en acht kiezelstenen. De bloemen die in de glazen potjes komen, zijn gelijk aan de bloemen voor de kerkschikking, maar er kunnen ook andere keuzes worden gemaakt. De flesjes en stenen zijn op een spiegel geplaatst in de vorm van een open hart.

Een goede vastentijd toegewenst!

De ontwerpgroep Bloemschiksuggestie symbolisch schikken, 40 dagentijd 2021

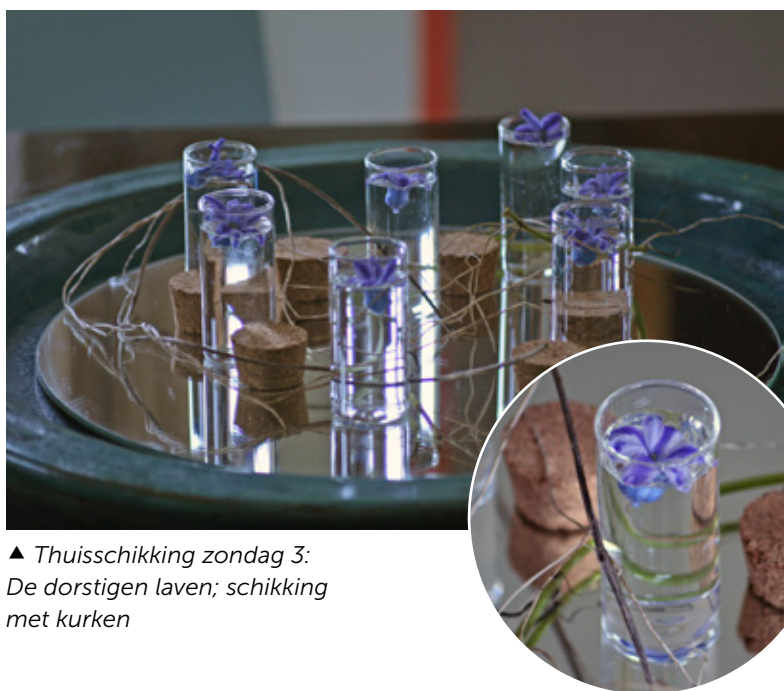
Meer bloemschikideeën

Wilt u meer informatie over de symboliek van materialen, vormen en kleuren, of zoekt u informatie bij andere lezingen? Raadpleeg dan de website www.symbolischschikken.nl.

Meer bloemschiksuggesties zijn te vinden in de brochure B-jaar, geschreven door Tini Brugge en Anita Westhuis. Deze brochure is te bestellen bij www.docete.nl.

▲ Thuisschikking Aswoensdag

▲ Thuisschikking zondag 3:
De dorstigen laven; schikking
met kurken

▲ Thuisschikking paaszondag;
gesloten hart

Aswoensdag

Lied 1005

Zoekend naar licht hier in het duister,
zoeken wij U, waarheid en kracht.
Maak ons uw volk, heilig, vol luister,
schijn in de donkere nacht.

Refrein

Christus, ons licht,
schijn door ons heen, schijn door het duister.
Christus, ons licht,
schijn ook vandaag, hier in uw huis.

Zoekend naar rust zijn wij vol zorgen,
zoekend naar hoop, troost in uw woord.
Spreek door ons heen tot de verdrukten,
zo wordt uw stem gehoord.

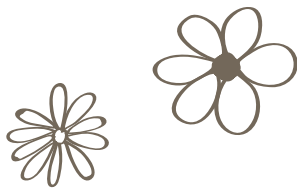
Refrein

Zoekend naar troost zijn velen dakloos,
zoekend naar warmte zijn velen koud.
Maak ons een huis van levende stenen,
schuilplaats voor U gebouwd.

Refrein

Met zoveel gaven aan ons gegeven,
voor zoveel leed, zoveel gemis.
Maak ons uw dienaars, leer ons te delen,
toddat uw rijk hier is.

Refrein

Schikking

Het lied spreekt over de levende stenen. De zeven glazen en de zes of acht stenen vormen het open hart. In de vaasjes plaatsen we buxus-takjes, van oudsher gebruikt op Aswoensdag. De buxus is een directe verwijzing naar Palmzondag, de intocht in Jeruzalem. Iets om naar uit te kijken. De vorm van het hart wordt geaccentueerd door ranken van de klimop. Klimop, symbool voor trouw naar elkaar toe.

Nodig

- acht stenen
- zeven glazen
- ranken klimop
- buxus

Alternatief: Als buxus moeilijk te vinden is dan kan het groen van Ilex crenata een uitkomst bieden.

Tekst voor de viering

Het is confronterend om te beseffen hoe kwetsbaar we zijn. We zijn als een bloem in de wei. Het ene moment staan we te bloeien in het zonlicht, het volgende moment blaast de wind ons weg. Gelukkig weet God dat allang. Hij stelt ons gerust. Zelfs de dood is bij Hem een nieuw begin. Wij kunnen ons niet buiten Hem bewegen. Zolang God leeft, kan er geen einde bestaan. In God is geen einde. Alleen een nieuw begin.

1e zondag Veertigdagentijd

De zieken bezoeken

'Ik was ziek en jullie bezochten mij'
Mattheüs 25:36

De zieke had een kwetsbare plek in de samenleving in Israël. Mensen liepen er liever met een boog omheen. Niet zelden omdat gedacht werd dat iemand zijn ziekte wel verdiend zou hebben. Misschien dat daarom het woord voor 'ziek' ook wel als zwak wordt uitgelegd: je staat aan de rand, lijkt er even niet meer bij te horen. Radicaal doorbreekt Jezus dit onbarmhartige patroon in de maatschappij door op talloze zieken af te stappen. Daarmee doet Hij meer dan alleen genezen, Hij is hen ook nabij. Hij geeft de mens terug aan zichzelf en maakt van iemand aan de rand weer een mens te midden van mensen. In dat spoor kunnen we op weg. Het mooie van het woord 'bezoeken' is dat je er ook 'zoeken' in kunt lezen: opzoeken wie ziek is. Daar kunnen we wat mee, voor onszelf of als gemeente: we kijken om ons heen en zoeken op wie even niet mee kan doen.

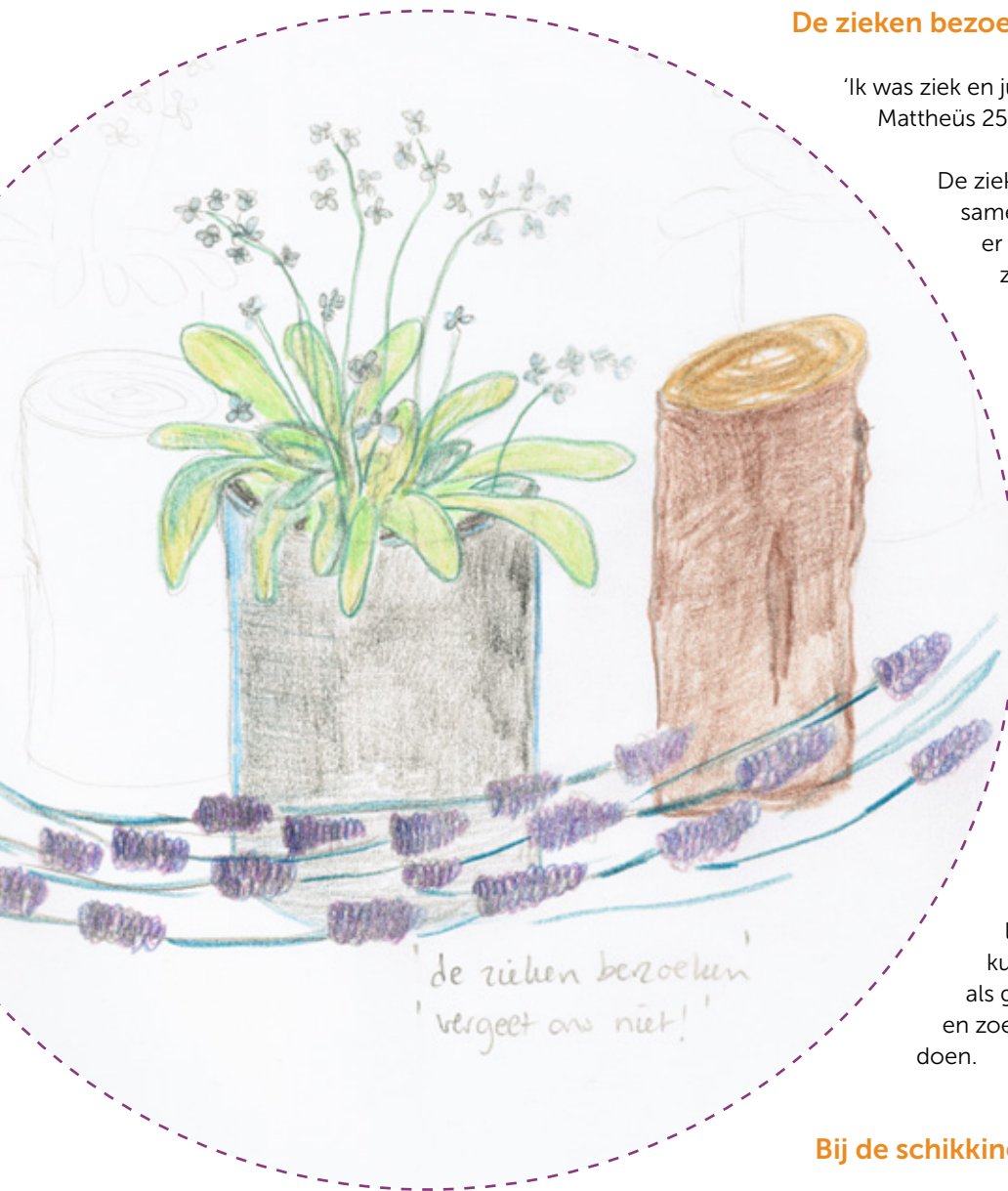
Bij de schikking

Opzoeken wie ziek is. Elkaar niet vergeten in moeilijke tijden. Er zijn voor elkaar. In de glazen planten we vergeet-mij-nietjes (plantjes). Tussen de glazen staan boomstammetjes. De vorm van het open hart wordt geaccentueerd door een slinger van gedroogde lavendelbloemetjes, geurig symbool voor goede zorg.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- zeven vergeet-mij nietjes
- een bundel gedroogde lavendel

Alternatief: Als er geen vergeet-mij-nietjes zijn dan is de anemone blanda een goed alternatief. In plaats van lavendel kunnen er ook allerlei gedroogde geneeskrachtige kruiden worden gebruikt.

Tekst voor de viering

Als iemand ziek is, dan wensen we hem of haar een spoedig herstel. Dat doen we liever dan iemand echt te zien in zijn kwetsbaarheid en moeite. Maar iemand gezelschap houden die ziek is, hoe confronterend ook, biedt ons de kans samen te beseffen dat we allemaal kwetsbare mensen zijn, of we nou ziek zijn of gezond. Het maakt niet uit wie er aan de beurt is om sterk te zijn: we zijn allemaal kwetsbare mensen in God hand. Laten we elkaar, ook in de pandemie die ons in zijn greep houdt, nabij blijven.

2e zondag Veertigdagentijd

De dorstigen laven

Ik had dorst en jullie gaven mij te drinken'
Mattheüs 25:35

Na een paar droge zomers lijkt ook bij ons het besef gegroeid dat water niet altijd zomaar aanwezig is. Voor miljoenen mensen is een nog groter gebrek aan goed drinkwater dagelijkse realiteit. Een mens zonder drinken wordt dorstig, raakt uitgeput. Barmhartig ben je als je er dan bent om diegene van water te voorzien. In de Bijbel is dorst vaak ook de dorst naar God. Bijna poëtisch lopen de beelden door elkaar, zoals in Psalm 42: zoals een hert dat naar water snakt, verlangt de dichter naar God. En als Jezus bij een waterput een vrouw uit Samaria tegenkomt, wordt zijn vraag naar water gaandeweg een vraag naar de vrouw zelf. Ook dat is dorst laven: kijken waar mensen droog zijn komen te staan en hoe het komt dat de vreugde weg lijkt. In navolging van Jezus laven we wie dorst heeft. Door mee te helpen mensen van water te voorzien, door te zorgen voor de ziel.

Bij de schikking

Een ander te drinken geven, letterlijk 'water' of van 'het levende water'. De glazen worden deze week gevuld met water waarin de bloemen van de hyacint drijven. De blauwe kleur van de hyacint verwijst naar het spirituele, de verbinding tussen hemel en aarde. De vorm van het open hart wordt geaccentueerd door een geregen ketting van hyacinten nagels, eventueel gecombineerd met de ranken van de maagdenpalm.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- nagels (bloemen) van blauwe hyacinten
- draad om nagels te rijgen

Alternatief: Misschien heeft u veel maagdenpalm in de tuin. Ook deze blauwe bloemen kunnen gebruikt worden in deze schikking.

Tekst voor de viering

Water lijkt zo gewoon. Het is overal. We bestaan zelf voor meer dan de helft uit water. Maar juist dit hele gewone is essentieel. Zou het ontbreken, dan zouden we letterlijk verschrompelen. Ook Gods Geest is overal, net als water. Hij is aanwezig tot in ons eigen lijf. Zonder Zijn aanwezigheid, blijft er weinig van ons over. Laten we zorgvuldig omgaan met water en het niet zien als iets vanzelfsprekends. Laten we er zorg voor dragen dat het beschikbaar is voor iedereen, overal ter wereld.

3e zondag Veertigdagentijd

De vreemdeling onderdak bieden

'Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op'
Mattheüs 25:35

De gave van de gastvrijheid is op sommige plekken mensen ruimhartig toebedeeld. Het lijkt bijna in de genen te zitten om je deur te openen voor wie langskomt en voor even een plek zoekt. In de Bijbel vind je er volop verhalen over. Mensen onderweg, die onderdak krijgen, omdat je iemand niet in de kou laat staan. Wanneer Jezus bijvoorbeeld met twee mannen vanuit Jeruzalem naar Emmaüs loopt en het al donker begint te worden, wordt hij van harte uitgenodigd voor de maaltijd. Diep in de traditie van Israël zat verweven dat ze ooit in Egypte zelf ook vreemdeling waren. En misschien begint het daar wel: het besef dat je als mens een voorbijganger bent, een vreemdeling op aarde. Wie dat heeft ervaren streeft niet naar behoud van eigen huis en haard, maar kan letterlijk en figuurlijk ruimte geven aan wie onderdak zoekt.

Bij de schikking

Onderdak geven is ook het zorgen voor veiligheid en een thuis. Dit voorjaar vond een van ons drie vogelnestjes tijdens het snoeien van de tuin, drie warme en veilige thuisplaatsen. We leggen ze bij de opening van het hart. In de vaasjes plaatsen we een groot blad. Een blad dat als een dak kan dienen en beschermend is tegen regen en wind. Aan het grote glas hangen we een klein flesje met een paar bloemen van een viooltje. Dit nederige kleine bloemetje mag schuilen in de geborgenheid.

De vorm van het open hart wordt geaccentueerd door een pad van grind, harde en koude stenen die de vreemdeling op zijn weg tegenkomt.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- zeven kleine flesjes
- bloemetjes van het paarse viooltje
- grind
- zeven halfgrote bladeren van de schoenlappersplant
- binddraad

Alternatief: Als u geen nestjes heeft, zou u van hooi een nestjes kunnen vormen. Hooi is te koop bij de dierenspeciaalzaak.

Tekst voor de viering

Er is moed voor nodig om een vreemde echt welkom te heten. In de eerste plaats, omdat je iemand niet kent en in de tweede plaats, omdat iemand jou niet kent. Jij bent namelijk net zo goed een vreemdeling voor die ander. De eerste stap is dus om elkaar te leren kennen. Dat kan pas, als je iemand echt durft te zien. Een mens net als jij, met mooie en minder mooie kanten. En tenslotte: als je de ander toestaat jou echt te zien. Een mens, net als hij, met mooie en minder mooie kanten. Als dat lukt, dan gaat de rest vanzelf.

Biddag

'Laat ons barmhartig zijn voor ons gemeenschappelijk huis.' Met die oproep voegde paus Franciscus in 2015 een achtste werk toe aan de reeks van zeven. Waar de andere zeven werken zich richten op de zorg voor de mens, wilde Franciscus hiermee de zorg voor de aarde als huis van de mens onder de aandacht brengen. Biddag, wanneer we bidden voor wat we aan de aarde toevertrouwen, is bij uitstek een dag om hierbij stil te staan.

Bij de schikking

Het achtste werk van barmhartigheid staat deze week centraal. Acht staat ook symbool voor een nieuw begin. De vorm van de acht zien we nog altijd terug in de vorm van een doopvont of een kerk. Bijzonder dat juist het zorgdragen voor de aarde het achtste werk van barmhartigheid is. De aarde die ons welzijn en welvaart biedt. De zeven glazen vullen we met gedroogde bonen. Bonen die gezaaid kunnen worden. Tussen de bonen plaatsen we glazen of plastic waterbuisjes om een witte tulp in te plaatsen. De tulp die door zijn vorm geassocieerd wordt met biddende handen. De vorm van het open hart wordt geaccentueerd door een pad van zwarte aarde, vruchtbaar wachtend op de goede vruchten.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- zeven waterbuisjes (plastic of glas) of kleine flesjes
- zeven witte tulpen
- zwarte aarde
- gedroogde bonen

Alternatief: Een alternatief voor bonen zijn spliterwten en linzen. U kunt deze in de supermarkt kopen.

Tekst voor de viering

Een zaadje is in rust. Het wacht op het moment dat de omstandigheden geschikt zijn om te groeien. Niemand weet hoe dat kan: hoe weet een zaadje wanneer het moet ontkiemen? Toch gebeurt het, soms na vele jaren. Hoe dat kan, is een geheim dat alleen onze Schepper kent. Wij kunnen een zaadje niet laten ontkiemen. Wel kunnen wij zorgen voor de ideale omstandigheden van water, aarde, licht en warmte. Laten we bidden om Gods zegen én onze handen uit de mouwen steken. God schiept leven. Wij kunnen als Zijn rentmeesters zorg dragen voor een gezonde aarde, waar planten, dieren én mensen floreren.

4e zondag Veertigdagentijd

De naakten kleden

'Ik was naakt en jullie kleedden mij' - Mattheüs 25:36

Wie vroeger z'n vijand echt wilde vernederen, nam hem mee zonder kleren. 'Naakt en barrevoets', schrijft Jesaja. Veel dieper kon je als mens niet zinken. Naakt zijn betekent niet alleen dat je geen kleren om je lichaam hebt, maar ook dat er geen plek voor je is in de gemeenschap. Je bent weerloos, in alle opzichten. Overdag de gesel van de zon waar niets je tegen beschermt, 's nachts de kou. En dag en nacht de schaamte van het naakt zijn. Het hebben van kleding was geen vanzelfsprekendheid. Door de hele Bijbel heen vind je de oproep te delen van je kleding. De heilige Maarten trok zich deze oproep aan toen een bedelaar hem om kleren smeekte. Hij sneed zijn mantel in tweeën. Achter de kleding zit de vraag naar waardigheid. Wellicht is het daarom dat Paulus het beeld van kleding gebruikt als hij het geloof ter sprake brengt. Wie bekleed is met Christus, ontdekt hoe God hem voluit mens wil maken. In navolging van Jezus kleden we de ander, letterlijk en figuurlijk, en helpen we om mensen waardigheid te geven.

Bij de schikking

Kleding verzamelen en kleding delen is iets wat heel veel gedaan wordt. Wat je met kleding biedt, is waardigheid en warmte. Voor deze schikking worden de glazen bekleed met touw. Een dik touw accentueert de open hartvorm. In de glazen plaatsen we bloeiende bloesems.

De brem en de bloesems vallen naar we elkaar toe zodat er een soort van 'luchtig geweven kleed' ontstaat.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- sisaltouw
- katoenbollen
- allerlei bloesemtakken zoals kersenbloesem, ribes, sierkwee etc.
- brem
- dik getwijnd touw
- dun touw

Alternatief: Als er geen bloeiende brem voorhanden is dan is een alternatief om berkentakken te gebruiken of groene brem.

Tekst voor de viering

Kleding biedt ons bescherming tegen hitte, tegen kou en tegen de blikken van andere mensen. Ook vertellen we met onze kleding graag iets over wie we zijn en hoe we ons voelen. We kleden ons mooi, netjes, feestelijk, gedecideerd, creatief. Laten we dit iedereen gunnen en ruimhartig delen van wat we hebben. Laten we ons bovendien bewust zijn van waar onze kleding vandaan komt en ons niet bekleden met onrecht.

5e zondag Veertigdagentijd

De hongerige te eten geven

'Ik had honger en jullie gaven mij te eten'
Mattheüs 25:35

In de opsomming van Mattheüs is dit het eerste werk van barmhartigheid. Het wordt ook wel de eerste van de lichamelijke werken genoemd en daarmee is al veel gezegd. Wat heb je als mens nodig om in de basale nood van het bestaan, van het zorgen voor je lichaam te kunnen voorzien? Allereerst: dat je te eten hebt en niet omkomt van de honger. Je kunt je zelfs afvragen of het, meer dan een werk van barmhartigheid, niet een plicht is om te zorgen dat ieder mens voldoende te eten en te drinken heeft. In Mattheüs 25 zet Jezus het in ieder geval op scherp: 'Als je straks terugkijkt: wat heb jij dan voor je

naaste gedaan. Heeft hij te eten gekregen of kwam hij om van de honger?' Door heel de Bijbel heen is dat de grondtoon: een mens heeft recht op eten, op brood. Zelfs je vijand, zo staat in Spreuken. Wie brood heeft kan leven, kan verder de toekomst in kijken. En daarmee denken we, nu we richting Pasen gaan, ook aan het brood dat Jezus deelt. Het was een goede gewoonte in de kerk om het brood van het avondmaal na afloop te delen met de armen. Een gebaar waar beide beelden prachtig samenkomen: brood om te leven, volop te leven!

Bij de schikking

Brood om te leven. Brood om te delen. In veel kerken wordt er gezorgd dat er maaltijden worden gedeeld. In deze schikking mogen de korenaren dan ook niet ontbreken. De bonen die in de Biddag-schikking een paar weken geleden zijn gebruikt, zijn in het water gelegd en ontsproten. Deze voedzame zaden vormen de verbinding in het open hart.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- korenaren, gerstearen
- ontkiemde bonen

Alternatief: In plaats van bonen kunt u ook tuinkers zaaïen en laten ontkiemen. Knip een smalle strook donkere stof af en kweek daar de zaadjes in op, door de stof nat te houden en de zaadjes erop te strooien.

Tekst voor de viering

Voedsel is de basis van ons bestaan. We hebben gebeden om een zegen over onze oogst. Nu zien we de zaden ontkiemen. We vieren het begin van een goede oogst. Maar we kunnen alleen echt van dit wonder genieten, als we het samen delen. Zoals Jezus zichzelf aan ons heeft uitgedeeld, zo delen wij wat wij hebben met elkaar. Zoals voedsel de basis is van ons bestaan, zo is het delen van voedsel de basis van onze samenleving. Niet voor niets gedenken wij Jezus bij een maaltijd, die we samen delen.

6e zondag Veertigdagentijd

De doden begraven

'Toen de zon was ondergegaan dolf ik een graf en begroef ik het lijk' - Tobit 2:7

Wie Mattheüs 25 leest, komt dit werk van barmhartigheid niet tegen. Toch is het al snel een van de werken geworden. Volgens sommigen om op zeven werken uit te komen. Volgens anderen omdat het begraven van de doden zeker niet zo'n plicht is als iemand te eten geven: het niet doen is geen optie. Het goed begraven van de doden is in Bijbels perspectief een belangrijke gebeurtenis. Jakob laat zijn zonen zweren dat ze zijn lichaam meenemen als ze uit Egypte zullen gaan. En Jozef van Arimathea besteedt alle moeite om Jezus goed te begraven. Ook na de dood draag je zorg voor iemand en bevestig je op die manier zijn bestaan. Vanaf de vroege kerk speelt in het licht van de opstanding nog iets anders mee. De doden begraven betekent ook dat je iemand als het graan in de akker legt, in afwachting van de grote dag. En zo dragen we ook vandaag nog altijd zorg voor onze doden. Ze zijn ons voorgedaan, en samen met hen kijken we uit naar de dag van het nieuwe leven.

Bij de schikking

Respect hebben voor de overledenen, de doden begraven, het leven gedenken. Woorden die bij elkaar horen. In de vazen plaatsen we paarse tulpen, paars is de kleur van reflectie en gedenken. De tulp, het symbool dat we eerder gebruikten om het gebed te symboliseren, past ook mooi bij deze thematiek. De verbinding tussen de vaasjes wordt gelegd door rozemarijn. Het bitterzoete kruid, de herinnering aan leven.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven glazen
- twintig paarse tulpen
- rozemarijn

Alternatief: In plaats van rozemarijn kunnen er ook klimoprانken gebruikt worden om de verbindende lijn van het open hart te accentueren

de doden begraven

Tekst voor de viering

We zorgen voor de doden, omdat we zorg dragen voor elkaar tot het einde. Ieder leven is van waarde. Ieder leven wordt gezien. We noemen iemands naam en geven hem of haar een plek. We spreken onze hoop uit dat de dood niet het einde is. We geven het lichaam terug aan de aarde, waar het wacht. Net als een zaadje, is het in rust tot het tijd is om te ontkiemen in een nieuw leven.

Witte Donderdag

De teksten komen uit het gedicht van Menno van der Beek (couplet 1 en 2)

Hij hing op straat rond. Ik had geen idee
wat hij daar deed. Beleefd vroeg ik hem mee
en bij het eten kwam hij langzaam los
en nam hij ook het woord. Dat hebben we geweten.

Vooraf bij een paar glazen mooie wijn:
toen hij een aantal diepe dingen zei
vielen alle gesprekken op hun plaats
en zagen we de dwarsverbanden. Eindelijk.

Tekst voor de viering

Er is moed voor nodig om in tijden van onzekerheid en verdriet onze huizen, harten en gedachten open te zetten. Soms zitten we zo vast in onze eigen gedachten, dat we een heel nieuw perspectief nodig hebben dat alleen een vreemde ons kan bieden. Een ontmoeting met een vreemdeling, die ons leven in een nieuw licht beziet, is dan een groot geschenk. Laten we doen als de Emmaüsgangers en ons openstellen voor onverwachte ontmoetingen. Wie weet ontmoeten we Jezus zelf in de ander.

Bij de schikking

Het delen van brood en wijn verbindt ons aan het verhaal op de Witte Donderdag. De glazen vazen worden omgeruild voor wijnglazen, gevuld met wijn. De korenaren die we gebruikten bij de schikking 'De hongerigen voeden', accentueren nu de lijn van het open hart.

Nodig

- acht stammetjes
- zeven wijnglazen
- korenaren, gerstearen
- rode wijn

Alternatief: Wijn kan ook 'gemaakt' worden met kleurstoffen zoals bietensap of aanmaaklimonade.

Goede Vrijdag

De tekst komt uit het gedicht van Menno van der Beek (couplet 6)

Zijn hart was vast te groot, want de regering,
het geld, de macht en andere groeperingen
hebben hem opgepakt en ergens opgesloten
waar wij dan weer geschrokken op bezoek gingen.

Bij de schikking

Op Goede Vrijdag staat de kruisiging centraal. Een -dood- stille tijd. Het verraad, de verloochening en de kruisiging. Tussen de stenen worden zilverlingen gelegd als verwijzing naar het verraad. Een kruis van stekelige acaciatakken ligt horizontaal of staat verticaal in het hart. Het hart is gesloten. We richten ons niet meer naar buiten, we zijn naar binnen gericht.

Nodig

- acht stammetjes
- judaspenning (te koop als droogbloem)
- stekelige takken

Alternatief: De rode anemoon kan ook gebruikt worden. Rood, de kleur van het bloed dat vloeit. Gebruik dan de glazen om de anemonen in te plaatsen.

Tekst voor de viering

Als iemand de Waarheid spreekt, komt dat hard aan. We zouden de Waarheid kunnen omarmen, maar lopen er vaak liever voor weg. Of erger nog: we maken Hem voor leugenaar uit. We zien het gebeuren, de dag dat Jezus wordt veroordeeld en gekruisigd. Maar ook nu nog, wijzen we de Waarheid af. Vandaag staan we hier bij stil en keren ons naar binnen. We onderzoeken ons eigen hart. Zijn wij bereid om de Waarheid te horen? Of wijzen we Hem af, zelfs tot in de dood?

Stille Zaterdag

De tekst komt uit het gedicht van Menno van der Beek (couplet 7)

En toen we later weer iets van hem hoorden
toen bleek hij afgevoerd, gemarteld en vermoord;
wat konden wij nog doen? We zijn het lijk gaan halen
en hebben hem begraven. Daar zijn vrienden voor.

Bij de schikking

De schikking van Goede Vrijdag wordt gebruikt.
De stekels worden vervangen door klimopranken.

Tekst voor de viering

Het wordt stil. Jezus is gestorven. Zijn lichaam is begraven. Zijn naam is uitgesproken, Hij heeft een plek gekregen. Meer kunnen zijn vrienden niet voor Hem doen. Zijn lichaam is teruggegeven aan de aarde en wacht, als een zaadje in de grond, op een nieuw begin. Samen met alle mensen wachten we af bij Zijn gesloten graf.

Nodig

- acht stenen
- zeven glazen
- judaspenning (te koop als droogbloem)
- klimop-ranken

Pasen

'Wie God liefheeft, moet ook de ander liefhebben'
1 Johannes 4:21

In de traditie van de kerk zijn de zes - later zeven - daden die Jezus noemt gaandeweg de zeven werken van barmhartigheid gaan heten. Een titel die je kunt lezen als een samenvatting en die duidelijk maakt: bij alle werken is het barmhartigheid waar het ten diepste om draait. Wil je je hart openstellen voor de ander, wil je er daadwerkelijk zijn als die ander een beroep op jou doet met zijn honger, dorst of ziekte? Wees barmhartig. Sommigen zien dit vervolgens weer als een samenvatting van de boodschap van de Bijbel. Voed de hongerigen en geef de dorstigen te drinken; geef de vreemdelingen onderdak en kleed wie naakt is; bezoek wie ziek is en gevangen zit en begraaft de doden. Zeven keer barmhartigheid. Zodat de anderervaart: ik ben er voor jou.

Bij de schikking

Wie God liefheeft, heeft ook de ander lief. Het hart is vol met bloemen. De stammen en stenen zijn vervangen door meer vazen. Allerlei witte en gele voorjaarsbloemen zijn gebruikt. De vorm van het hart wordt geaccentueerd door buxustakjes. Zo verbinden we de tijd voor Pasen met Pasen.

Nodig

- vijftien glazen
- buxus
- witte hyacinten
- narcissus tête-à-tête
- witte tulpen
- sneeuwbal
- anemonen
- bloesems

Alternatief: We noemen een aantal voorjaarsbloemen, maar het kunnen ook andere soorten in witte en gele kleuren zijn.

Tekst voor de viering

De steen is weggerold! Alles staat weer open!
De dood jaagt ons geen angst meer aan, dus wat houdt ons nog tegen? Nu kunnen we vol vertrouwen delen van wat Hij ons gaf. Hij had ons lief en gaf ons alles, zonder reserves. Laten we Zijn voorbeeld volgen. Laten we de zieken bezoeken. De dorstigen laven. De hongerigen voeden. De vreemdeling onderdak bieden. De naakten kleden. De doden begraven. Zorg dragen voor de aarde. Halleluja. De Heer is waarlijk opgestaan.

De teksten en het gedicht zijn overgenomen uit het Veertigdagentijdmagazine van Kerk in Actie.

Meditatieve teksten bij de viering:

Lydia van Maurik, Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Nederland

Fotografie: Hanneke Maassen

De ontwerpgroep Symbolisch Bloemschikken bestond uit:

Willy Faber-van Dijk, Corine Overweg-van Willigen, Anneke de Boer en Hanneke Maassen

Protestantse Kerk in Nederland

www.protestantsekerk.nl

info@protestantsekerk.nl

030 - 880 1880

**Protestantse
Kerk**